

Tisková informace Sdružení českých spotřebitelů

Požadavky na značení masa, masných a dalších výrobků nově a přísněji - PODPORUJEME

Praha, 20. 12. 2024

Na trhu se objevují potraviny rostlinného původu, jež mají alternovat, imitovat, nebo zcela nahradit potraviny živočišného původu. Tyto potraviny mají obvykle zcela odlišné složení, nutriční hodnoty i stupeň technologického zpracování. Uvedené skutečnosti bohužel nemusí být na první pohled zjevné, jejich názvy mnohdy navozují dojem, že se jedná o živočišné výrobky, a nikoliv o rostlinné alternativy.

Evropská legislativa podle našeho názoru v řadě oblastí včetně potravin volný pohyb výrobků na vnitřním trhu přeregulovala. To však není případ označování živočišných výrobků s cílem odlišení od rostlinných alternativ.

V říjnu t.r. vydal Evropský soudní dvůr rozsudek (168/2024) o označování výrobků podobných masu (rostlinné/veganské hamburgery, rostlinné/veganské steaky atd.). Jeho podstatou je, že stávající informace poskytované podle nařízení č. 1169/2011 jsou dostatečné pro ochranu spotřebitelů a další regulace na evropské úrovni netřeba. Soudní dvůr upřesnil, že členský stát může přijmout vnitrostátní právní předpisy, které definují, co je veganský nebo vegetariánský hamburger, ale nemůže zakázat používání těchto výrazů, pokud takové právní předpisy neexistují. Jedná se proto o velmi důležité rozhodnutí, neboť vyjasňuje pravomoci členských států zasahovat do této záležitosti.

Řada států již vnitrostátní opatření v tomto smyslu s cílem zamezení klamání spotřebitele přijala. Bohužel tak dochází k fragmentaci trhu, když v každém členském státě EU budou tato národní pravidla odlišná.

Sdružení českých spotřebitelů (SČS) podporuje zavedení opatření pro označování masných výrobků, které klamání spotřebitele zabrání, či je alespoň výrazně omezí.

Jsme názoru, že evropská harmonizovaná pravidla ve výše citovaném nařízení ochranu spotřebitele dostatečně nezajistí, a proto jednoznačně vítáme navrhovanou úpravu vyhlášky č. 69/2016 Sb. o požadavcích na maso, masné výrobky, produkty rybolovu a akvakultury a výrobky z nich, vejce a výrobky z nich, která poskytuje přesnější a úplnější informace o potravinách tak, aby byly spotřebitelům jasné a srozumitelné. Jsme přesvědčeni, že předkládaný návrh přispívá k dodržení požadavku nařízení PaR (EU) č. 1169/2011, že informace o potravinách nesmějí být zavádějící, musí být přesné, jasné a spotřebitelům srozumitelné.

Považujeme za správné, že se návrh přiklání k používání vžitých názvů a výrazů, které byly a jsou v České republice běžné a které v minulosti byly zakotvené v ČSN, oborových nebo podnikových normách. Velmi oceňujeme, že se již dříve podařilo sjednotit terminologii pro mléko, máslo, sýr a další mléčné výrobky a vyhradit je výhradně pro potraviny živočišného původu získávané z mléčných žláz skotu, koz, ovcí, příp. dalších zvířat tradičních chovů v jednotlivých částech světa, např. bovůli mléko. Proto silně podporujeme tuto snahu aplikovat i pro maso a masné výrobky.

Přes všechna pozitiva záměru návrhu, s důrazem na ochranu spotřebitele, aby mu navrhované úpravy byly srozumitelné, jednoznačné a přesné, na základě naší analýzy jsme konstatovali, že některé aspekty a ustanovení považujeme za ne zcela jednoznačné, či i mylné. Naše podněty jsme poskytli Ministerstvu zemědělství.

Například doporučujeme již nepoužívat výrobek pod názvem játrový sýr, neboť název „sýr“ je vymezen pouze pro mléčné výrobky. Máme rovněž zato, že některé masné výrobky, pro něž jsou v návrhu vyhlášky stanoveny požadavky, jsou vhodné spíše pro pokrmy společného stravování, než pro masný výrobek např. haše. Ta je navíc vymezena v návrhu velmi úzce, nepřipouští totiž produkt z drůbežního masa apod. Podobně je v návrhu velmi úzce vymezen biftek – tento název by například v dané dikci nemohl být použit pro tatarský biftek. Do seznamu masných výrobků vyhlášky nedoporučujeme zařazovat karbanátek, neboť v tomto případě se domníváme, že nemusí být nutně vyroben z masa.

Za kontroverzní považujeme návrh MZe snížit pro majonézy dolní hranici obsahu tuku z 50 na 20 %. S možnou degradací kvality v tomto smyslu za spotřebitele nesouhlasíme. Je zřejmé, že případný rozdíl v radikálně sníženém obsahu tuku bude nahrazen vodou a emulgátory (tedy „Éčky“) (se zvýšeným obsahem vajec na úkor oleje návrh nepočítá). Eventualita zvláštního označení s upozorněním na výrazně snížený obsah tuku (např. „light“) je pro nás pro nás ale přijatelná, neboť je v souladu se zákonnými pravidly a praxí v jiných zemích (Rakousko, Německo, Francie). V této souvislosti připomínáme, že kvalitní majonéza, která nepotřebuje do receptury aplikovat emulgátory, musí obsahovat alespoň 75 % tuku.

Věříme, že MZe spotřebitelské podněty zváží a zohlední. V každém případě je navrhovaná úprava vyhlášky důležitým opatřením ke zlepšení informovanosti spotřebitelů a jejich orientaci na trhu.

Ing. Libor Dupal, předseda Správní rady SČS, člen Koordinační skupiny pro bezpečnost potravin při MZe, tel. 602 56 18 56, dupal@konzument.cz

Ing. Irena Michalová, expert SČS pro potraviny